



РІШЕННЯ № 2

Щодо визначення механізмів бронювання адвокатів, які є військовозобов'язаними

«08» лютого 2024 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши питання про необхідність визначення механізмів бронювання адвокатів, які є військовозобов'язаними, заслухавши пропозицію представника адвокатів Рівненської області у складі Ради адвокатів України Лазарчук Г.В. та інших членів Ради адвокатів України з окресленого питання, зазначає наступне.

30 січня 2024 року на офіційному вебсайті Верховної Ради України зареєстровано проект Закону № 10449 від 30 січня 2024 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку». Ініціатором внесення законопроекту виступає Кабінет Міністрів України через Міністерство оборони України.

У запропонованій редакції законопроекту до статті 25 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Кабінетом Міністрів України пропонується внести зміни, зокрема: бронюванню підлягатимуть військовозобов'язані, які працюють або проходять службу; ... 2) в Національній поліції України, Національному антикорупційному бюро України, Державному бюро розслідувань, органах прокуратури, Бюро економічної безпеки України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Службі судової охорони, в судах, інших державних органах та установах системи правосуддя та органах досудового розслідування, в органах державної влади, інших державних органах, в органах місцевого самоврядування та патронатних службах за виключенням військовозобов'язаних, зазначених у пункті 1 цієї частини. Порядок та організація бронювання, критерії, перелік посад і професій, а також обсяги бронювання військовозобов'язаних, крім пункту 1 частини першої цієї статті, визначається Кабінетом Міністрів України.

07 лютого 2024 року Верховна Рада України прийняла у першому читанні за основу законопроект № 10449 від 30 січня 2024 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку».



Національна асоціація адвокатів України на виконання рішення Ради адвокатів України № 15 від 07 березня 2023 року, вже зверталася на адресу Кабінету Міністрів України з приводу бронювання адвокатів, які є військовозобов'язаними.

Натомість, у зв'язку із ініціативою Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до статті 25 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» змін, зокрема щодо бронювання військовозобов'язаних, які працюють в судах, органах та установах системи правосуддя, тощо, з метою усунення дискримінаційних ознак по відношенню до адвокатів, за їх приналежністю до саморегульованої, професійної організації, є необхідність внести нову пропозицію щодо доповнення вказаного переліку військовозобов'язаних осіб, які підлягають бронюванню – додавши адвокатів України, відомості про яких включені до Єдиного реєстру адвокатів України та відображені на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Конституція України встановила право кожного на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно (стаття 59).

Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура, незалежність якої гарантується. Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом (стаття 131-2 Конституції).

Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатура України - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. Адвокатська діяльність не є комерційною. Усі адвокати України об'єднані в Національну асоціацію адвокатів України – недержавну некомерційну професійну організацію, яка утворена з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування.

Таким чином, виключно адвокати, згідно Конституції України, надають послуги з правової (правничої) допомоги в державі.

Стаття 131-2 Конституції України, яка встановила, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура, знаходиться у Розділі VIII – «Правосуддя».

Цим Розділом Конституції України визначені конституційні гарантії суду, прокуратури та адвокатури для функціонування правосуддя у державі.

Внесений Кабінетом Міністрів України законопроект пропонує бронювати військовозобов'язаних, які є особами із спеціальним статусом: судді, прокурора, працівника органів досудового розслідування та інших

правоохоронних органів, осіб, які працюють в судах (незалежно від їх посади та посадових обов'язків), інших державних органах та установах системи правосуддя, в органах державної влади, інших державних органах, в органах місцевого самоврядування та патронатних службах.

Натомість адвокати, які виключно Конституцією України уповноваженні на надання правових послуг з правової (правничої) допомоги, які також мають спеціальний статус та визначені законом гарантії, які визначені розділом «Правосуддя» – на жаль, не є такими, та не підлягають бронюванню.

Відповідно до конституційної функції адвокатури, діяльність адвокатури в умовах воєнного стану є над важливою, виходячи з наступного.

По-перше – адвокатура України виконує функції із забезпечення життєво важливих національних інтересів, які визначені статтями 55, 59 Конституції України.

По-друге – не віднесення інституту адвокатури до системи органів та установ правосуддя, заподіює значну шкоду соціальній сфері України, оскільки призводить до руйнації системи соціального захисту населення в частині надання правової (правничої) допомоги незахищеним верствам населення та іншим громадянам, зокрема, військовослужбовцям.

По-третє – не віднесення інституту адвокатури до органів та установ системи правосуддя в даному законопроекті може мати масштабний негативний дестабілізуючий вплив на усі сектори життєзабезпечення, особливо на діяльність системи правосуддя та правоохоронних органів, що унеможлиблює виконання державою своїх функцій та нівелює дію принципів верховенства права та законності.

По-четверте – звуження/суттєве перешкоджання, або порушення прав та гарантій здійснення адвокатської діяльності, через масову мобілізацію адвокатів України, призведе до завдання значної шкоди нормальним умовам життєдіяльності населення, оскільки, не буде забезпечено право на захист, рівність та змагальність, право на справедливий суд, що є неприпустимим у правовій державі та на теренах Європейського Союзу.

До того ж, відповідно до пункту 2 частини першої статті 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» проходження військової служби або альтернативної (невійськової) служби у зв'язку із мобілізацією у період дії правового режиму військового стану, є несумісною з діяльністю адвоката, що призводить до зупинення адвокатської діяльності у триденний строк з дня виникнення таких обставин на підставі ст. 31 вказано Закону.

Чинні положення профільного Закону вказують, що адвокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально (як самозайнята особа) або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності).

Участь адвоката в адвокатському бюро та/або адвокатському об'єднанні є однією із організаційних форм адвокатської діяльності і не може мати на меті інших цілей.

Питання створення, реєстрації та діяльності адвокатського бюро та/або адвокатського об'єднання регулюються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Статтею 14 Закону визначено, що адвокатське бюро є юридичною особою, створеною одним адвокатом, і діє на підставі статуту. Найменування адвокатського бюро повинно включати прізвище адвоката, який його створив. Частиною шостою ст. 14 Закону визначено, що адвокатське бюро може залучати до виконання укладених бюро договорів про надання правової допомоги інших адвокатів на договірних засадах. Адвокатське бюро зобов'язане забезпечити дотримання професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності.

Статтею 15 Закону визначено, що адвокатське об'єднання є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту.

Отже, здійснення адвокатської діяльності адвокатами у будь-яких визначених формах, крім самої професійної діяльності, передбачає і діяльність пов'язану із організаційно-технічними заходами (реєстрація вхідної та вихідної документації, ведення канцелярії, архіву, бухгалтерії, наявність стажистів, помічників адвоката, тощо).

У свою чергу, відповідно до ст. 31 Закону визначаються підстави та особливості процедури зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

Право на заняття адвокатською діяльністю зупиняється, зокрема, у разі подання адвокатом заяви про зупинення адвокатської діяльності та поновлюється в цьому випадку у разі отримання радою адвокатів регіону заяви від адвоката про поновлення права на заняття адвокатською діяльністю (ч.ч. 1, 4 ст. 31 Закону).

Протягом строку зупинення права на заняття адвокатською діяльністю адвокат не має права її здійснювати. Такий адвокат також не може брати участь у роботі органів адвокатського самоврядування, крім випадків, коли таке право зупинено у зв'язку з призначенням особи на посаду до органу державної влади з'їздом адвокатів України (ч. 5 ст. 31 Закону).

Процедура зупинення права на заняття адвокатською діяльністю, на відміну від процедури припинення права на заняття адвокатською діяльністю, передбаченої статтею 32 Закону, не має наслідком анулювання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Таким чином, передбачивши бронювання адвокатів, як осіб, що входять до установ та організацій системи правосуддя та/або передбачивши таку категорію

спеціально уповноважених осіб під час розробки та затвердження Порядку та організації бронювання, критеріїв, переліку посад і професій, а також обсяги бронювання військовозобов'язаних, що визначається Кабінетом Міністрів України, буде надана змога не тільки професійно надавати правничу допомогу громадянам, а і стримуватиме баланс принципів та засад здійснення такої діяльності.

Рада адвокатів України, враховуючи наведене, взявши до уваги пропозицію Голови Ради адвокатів України Ізовітової Л.П., заступника Голови Ради адвокатів України Кухаря О.І. та членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Доручити Голові Ради адвокатів України, Національній асоціації адвокатів України Ізовітової Л.П. звернутись до Президента України, Кабінету Міністрів України, Голови Верховної Ради України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки та Голови підкомітету з питань організації та діяльності адвокатури, органів надання правової допомоги, Комітету Верховної Ради України з питань правової політики із листом щодо необхідності визначення механізмів бронювання військовозобов'язаних адвокатів України, як осіб, що входять до системи та органів «Правосуддя».
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити адвокатів України шляхом опублікування на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України



Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України



Ігор КОЛЕСНИКОВ

